

تعیین عوامل مؤثر بر اثربخشی واکسن هپاتیت ب در بیمارانی که همودیالیز می‌شوند

چکیده

پیشگیری از عفونت هپاتیت ب در بیمارانی که همودیالیز می‌شوند از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است اما انجام این کار مهم، مشکلات اجرایی زیادی را به همراه دارد که از جمله آن می‌توان به کاهش اثربخشی واکسن هپاتیت ب در این بیماران و کاهش تیتراژ آنتی‌بادی (HbsAb) به سطح غیر محافظت کننده پس از گذشت مدت زمان نامعلوم، اشاره کرد که این عوامل لزوم بررسی مکرر تیتراژ آنتی‌بادی در فاصله‌های زمانی مشخص (به عنوان مثال ۶ ماه) و تجویز مجدد واکسن در مواقع مورد نیاز را نشان می‌دهد. این مطالعه با هدف بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی واکسن هپاتیت ب در بیمارانی که همودیالیز می‌شوند صورت گرفت. این تحقیق مورد - شاهده روی ۱۲۱ بیمار مراجعه کننده به بخش همودیالیز بیمارستان شهید هاشمی‌نژاد تهران انجام شد. ۶۴ نفر در گروه مورد (تیتراژ آنتی‌بادی کمتر از ۱۰ mIU/ml) و ۵۷ نفر در گروه شاهد (تیتراژ آنتی‌بادی بیشتر یا مساوی ۱۰ mIU/ml)، قرار گرفتند. یک پرسش‌نامه که شامل اطلاعات دموگرافیک، آزمایشگاهی، مدت زمان همودیالیز، سابقه بیماری دیابت و مصرف سیگار بود با استفاده از اطلاعات موجود در پرونده‌ها و همچنین پرسش از بیماران تکمیل گردید. سپس اطلاعات به دست آمده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS10 و EPI Info مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای آنالیز نتایج از شاخصهای فراوانی نسبی، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار و همچنین از تستهای χ^2 ، Levene، Kolmogorov-Smirnov، t و ضریبهای همبستگی پیرسون و اسپیرمن و برای بررسی عوامل پیش‌گویی کننده از مدل Multiple Linear Regression استفاده شد. از ۱۲۱ بیمار مورد بررسی، ۵۶ نفر زن و ۶۵ نفر مرد بودند. فراوانی گروه خونی مثبت در گروه مورد بطور معنی‌داری بیش از گروه شاهد ($P=0/010$ و $\text{odds ratio}=2/63$) و فراوانی افراد سیگاری در گروه مورد بطور معنی‌داری کمتر از گروه شاهد بود ($P=0/031$ و $\text{odds ratio}=0/27$). با توجه به نتایج به دست آمده افزایش وزن ($P=0/015$ و $r=-0/225$) و سن ($P=0/006$ و $r=-0/253$) بطور معنی‌داری سطح خونی آنتی‌بادی را در بیماران کاهش می‌داد و سن بیمار و Rh از جمله عوامل پیش‌گویی کننده تیتراژ آنتی‌بادی در مدل رگرسیونی بوده‌اند. سن بالا، سوء تغذیه و گروه خونی Rh مثبت از عوامل خطر کاهش اثربخشی واکسن هپاتیت ب در بیمارانی که همودیالیز می‌شوند، هستند. بنابراین در بیمارانی که این عوامل خطر وجود دارند مراقبتهای بیشتر و پیگیری دقیقتری در طول زمان مورد نیاز می‌باشد.

دکتر شاهین قاسمی I

*پدرام گلناری II

مریم هاشم‌نژاد III

نوشین شاهقلی III

پریسا کریمی III

کلیدواژه‌ها: ۱- همودیالیز ۲- واکسن هپاتیت ب ۳- تیتراژ آنتی‌بادی

۴- عوامل پیش‌گویی کننده پیش‌آگهی

مقدمه

هپاتیت ب یکی از مهمترین بیماریهای ویروسی است که در تمام نقاط دنیا از شیوع بالایی برخوردار می‌باشد. تعداد افراد حامل مزمن هپاتیت ب، چهارصد تا پانصد میلیون تخمین زده شده است که از یک ناحیه به ناحیه دیگر

این مقاله در سومین سمینار پژوهشی دانشجویان علوم پزشکی در تهران سال ۱۳۸۱ ارائه شده است.

(I) استادیار بیماریهای عفونی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران.

(II) دانشجوی پزشکی، عضو کمیته پژوهشی دانشجویی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران (*مؤلف مسئول).

(III) دانشجوی پزشکی، عضو کمیته پژوهشی دانشجویی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران.